

Liivit kaappiin ja kerhon ovet kiinni – rikollisten moottoripyöräkerhojen kiello- ja lakkauttamispäätösten vaikutuksista

JYRI PAASONEN

JOHDANTO

Europol julkaisi vuonna 2024 ensimmäistä kertaa kattavan raportin EU:n rikollisverkostoista: aineisto koottiin 821 EU:ssa toimivasta verkostosta, joihin kuuluu arviolta noin 25 000 jäsentä ja jotka kykenevät operoimaan samanaikaisesti useissa maissa. Raportti kuvaa, millaiset verkostot muodostavat suurimman uhan EU:n sisäiselle turvallisuudelle ja tarjoaa päätöksentekijöille sekä lainvalvonnalle pohjan tietoon perustuvalle torjuntapolitiikalle (Europol, 2024).

Yksi osa tätä rikollisverkostoa ovat rikolliset moottoripyöräkerhot, englanniksi Outlaw Motorcycle Gangs (jäljempänä OMG), kuten Hells Angels MC, Bandidos MC, Outlaws MC, Mongols MC ja Satudarah MC. OMG-ilmiön historialliset juuret ovat toisen maailmansodan jälkeisessä Yhdysvalloissa, josta ensimmäiset suuret kerhot laajenivat 1960–1990-luvuilla Eurooppaan ja Pohjoismaihin. Kulttuuri rakentuu tunnuksille ja väreille, hierarkkisille rooleille sekä prospektille. Kerhotilat ja tukiverkostot tarjoavat verkostoetua. (von Lampe, 2020.)

OMG-kerhojen torjuntaa on EU- ja kansallisella tasolla toteutettu monikeinoisena, viranomaisyhteistyöhön nojaavana linjana: rikostutkinta ja syytteet, hallinnollinen ohjaus ja lupahtojen käyttö, kerhotilojen sulkemiset ja tapahtumien rajoitukset, verovalvonta ja

taloudellinen läpivalaisu, rikoshyödyn menettäminen, siviili- ja yhdistyslain mukaiset kiellot ja lakkautukset sekä paikkaperusteinen valvonta riskikohteissa. Toimia on tuettu verkostanalytiikalla, pitkäjänteisellä seurannalla sekä rajat ylittävällä yhteistyöllä ja tiedonvaihdoilla, jotta puuttuminen ulottuu symboleista ja näkyvyydestä kerhojen logistiikkiin, taloudellisiin ja sosiaalisiin tukirakenteisiin. Samalla linja kohtaa useita haasteita, kun esimerkiksi kansainväliset verkostot, salattu viestintä ja rahanpesun hajautus kasvattavat rajat ylittävän tiedonvaihdon sekä operatiivisen synkronoinnin tarvetta (Europol, 2025).

Tässä artikkelissa hahmotetaan aluksi OMG-ilmiötä ja sitä koskevaa keskeistä tutkimusta. Tämän jälkeen tarkastellaan Alankomaiden kieltopolitiikkaa esimerkkitapauksena erityisesti siksi, että se edustaa Euroopassa pitkälle vietyä ja systemaattisesti arvioitua siviilioikeudellisten kieltojen ja moniviranomaismallin yhdistelmää. Tämän pohjalta käsitellään Suomen OMG-kerhoihin liittyviä lakkauttamispäätöksiä. Artikkelin lopuksi esitetään kokoavia johtopäätöksiä kieltojen ja lakkauttamisten vaikutuksista.

OMG-ilmiöstä ja tutkimuksesta

OMG tarkoittaa moottoripyöräkerhoa, josta osa täyttää järjestäytyneen rikollisryhmän piirteitä ja joissa jäsenten osuus vakavassa rikollisuudessa on suhteellisesti korkea.

Kaikki kerhot tai jäsenet eivät ole rikollisia, mutta kerhokonteksti voi tuottaa verkostoetua – kontakteja, tiloja, logistiikkaa, maineen ja pelotevaikutuksen – jotka alentavat rikoksen transaktiokustannuksia (von Lampe & Blokland, 2020).

Oikeudellisena kehyksenä toimii Palermon yleissopimus, jossa järjestäytynyt rikollisryhmä määritellään vähintään kolmesta henkilöstä koostuvaksi, rakenteiseksi ja jonkin aikaa olemassa olleeksi ryhmäksi, joka tekee vakavia rikoksia taloudellisen tai muun aineellisen hyödyn vuoksi; EU:n puitepäättös (2008/841) vahvistaa lähestymistavan jäsenvaltioissa ja kriminalisoi osallistumisen rikollisjärjestöön. OMG-ilmiötä tarkastellaan tyypillisesti tämän kehyksen sisällä: muodollista organisaatio-kaaviota ei aina edellytetä, mutta pysyvä roolijako tai muu rakenne on empiirisesti tavallinen ja helpottaa näytön arviointia.

Järjestäytyneen rikollisuuden päämääränä pidetään taloudellisen ja institutionaalisen vallan kasvattamista, myös laillisen talouden ja instituutioiden läpäisyn kautta. Tavoitetta palvelevat väkivalta (sisäinen kuri, markkinakontrolli), korruptio ja kytkökset laillisiin toimijoihin, toiminnan jatkuvuus sekä rikoslajien moninaisuus ja portfolion hajautus. Näistä syistä OMG-kerhot luokitellaan EU-tasolla yhdeksi uhkaavimmista verkostotyypeistä (Europol, 2025).

OMG-rikollisuutta voidaan jäsentää kolmiportaisesti. Yksilötasolla jäsen toimii tekijänä henkilökohtaisten hyötyjen tai statuksen noston motivoimana, ja rikoslajit vaihtelevat väkivallasta ja omaisuusrikoksista huumausaineisiin. “Jengi jengin sisällä” tarkoittaa ydinporukoita, jotka hyödyntävät kontakteja ja ammatillisia taitoja (logistiikka, rahoitus, aseet), eikä toiminta välttämättä seuraa kerhon virallista hierarkiaa. Kerhotason toiminta puolestaan hyödyntää rakenteellisesti omia ja tukikerhojen verkostoja sekä organisoitua työnjakoa ja konflikteja suhteessa muihin ker-

hoihin. Tutkimus korostaa, että muodollinen hierarkia ei yksin selitä toimintaa: rikollinen yhdessä tekeminen, välittäjäpositiot ja verkostot selittävät paremmin kuin arvonimet, ja rakenteet ulottuvat kerhorajojen yli tukikerhoihin ja ulkoisiin kumppaneihin (von Lampe & Blokland, 2020; van Deuren & Kleemans, 2022).

Australialaiset analyysit relational hyper event -malleilla (RHEM) täsmentävät tätä kuvaa. RHEM käsittelee rikostapahtuman osallistujia kokonaisuutena ja arvioi, keiden todennäköisyys päätyä samaan tapaukseen kasvaa, kun huomioidaan aiempi yhteistoiminta, verkostovaikutukset (esim. “kaverin kaveri” -sulkeumat), toimijoiden samankaltaisuus ja ajallinen etäisyys edellisiin tapauksiin. Tulosten ydin on ajallinen sitkeys: samat parit ja ryhmät palaavat toistuvasti samoihin rikostapahtumiin. Yhteisrikollisuusverkostolla (eng. *co-offending networks*) tarkoitetaan tätä yhteistyörakennetta, jossa henkilöt ovat solmuja ja samaan rikosjuttuun osallistuminen luo niiden välille yhteyden. Vastuuhenkilöpositiot (esim. presidentti, sergeant-at-arms) linkittyvät verkkoon usein epäsuorasti koordinoijina tai mahdollistajina, mutta muodollinen asema ei yksin määrää verkon rakennetta. Sen sijaan saman aseman tai roolin jakavien jäsenten välinen yhteistyö on todennäköistä, ja sitä esiintyy myös kerhorajat ylittäen, eli yhteistyö ei rajaudu vain saman kerhon sisään (Bright ym., 2022; Harsono ym., 2024).

Ruotsalainen pitkittäisaineisto Hells Angels MC Swedenistä ja sen alajärjestöistä (Red & White Crew, Red Devils) konkretisoi saman havainnon: yhdessä tekemisen kuviot ja rikoslajijakaumat eroavat organisaatiotasojen välillä, yhteistyö yltää kerhorajojen yli ja verkostot rakentuvat sillanrakentavien välittäjäpositioiden varaan arvonimien sijaan. Välittäjäpositio tarkoittaa solmua, joka yhdistää eri aliverkkoja toisiinsa; sitä kuvataan esimerkiksi sen perusteella, kuinka usein solmu sijaitsee lyhyimmillä poluilla muiden välillä. Yhteisö-

rakenne viittaa puolestaan siihen, että verkko jakautuu tiheisiin klustereihin, joiden sisällä yhteistyö on vilkasta ja klustereiden välillä harvempaa. Ruotsin aineistossa emokerhon ja tukikerhojen väliset sillat, maantieteelliset siteet ja yhteiset logistiikkakanavat selittävät, miksi rikoskumppanuus ylittää kerhorajat: operatiivinen hyöty (tavaravirrat, varastot, kuljetusreitit) painaa enemmän kuin muodollinen hierarkia (Rostami & Mondani, 2019).

Verkko on samalla rikoslajikohtainen. Huumausainerikoksiin liittyy usein suurempia ja kerhorajat ylittäviä kokoonpanoja sekä ulkopuolisia kumppaneita, kun taas väkivalta- ja kiristystapauksissa ryhmät ovat tavallisesti pienempiä ja sisäisesti luottamuksellisempia. Tästä seuraa, että mittareiden ja häiriötoimien on oltava lajikohtaisia: seurantaan kannattaa ottaa esimerkiksi ryhmän koko per tapaus, kerhorajat ylittävien kumppanuuksien osuus, välittäjäpositioiden merkitys sekä yhteistyön uusintatahti ja tilariippuvuus. Yhteenvetona RHEM-analyysit tukevat näkemystä, että muodollinen hierarkia liittyy verkkoon, mutta ei määrää sen toimintalogiikkaa; olennaista on ymmärtää, ketkä yhdistävät klustereita, missä yhteistyö syntyy ja miten rakenteet vaihtelevat rikoslajeittain (Harsono ym., 2024).

OMG-rikollisuuden rakenne toimenpiteiden kohdentamisen lähtökohtana

Paikkaperustainen tutkimus ja verkostoanalytiikka tukevat toisiaan toimenpiteiden kohdentamisessa ja vaikutusten mittaamisessa. Esimerkiksi Melbournea koskeva spatiaalinen analyysi osoittaa OMG-tapahtumien klusteroitumista alueille, joita selittävät ennen kaikkea alueellinen huono-osaisuus ja asuinalueiden vaihtuvuus, kun taas yksittäiset rikoksia puoleensa vetävät kohteet (eng. *crime attractors*; esim. baarit, tatuointiliikkeet) selittävät paremmin yleistä rikollisuuskuormaa kuin nimenomaan OMG-ilmiötä; lisäksi kerhojen aluekonfliktit näkyvät paikallisesti rajattuina

piikkeinä kiistellyillä alueilla (Lakeman ym., 2021; Cubitt ym., 2023).

Vaikutusten arvioinnissa painopiste kannattaa siirtää verkostotason mittareihin – yhteisrikkisuuden intensiteettiin, klusterirakenteen muutoksiin ja välittäjäpositioiden katkeamiseen – sekä hyödyntää RHEM-mallinnusta, joka huomioi moniosallistujat ja ajallisen dynamiikan ja paljastaa, ketkä yhdistävät klubeja ja milloin yhteistyö siirtyy kerhorajojen ulkopuolelle; tutkimus viittaa myös siihen, että sosiaalinen (kerho/verkosto) ja maantieteellinen läheisyys yhdessä ennustavat todennäköisintä yhdessä tekemistä. Koska rekisteriaineistot kuvaavat vain poliisin tietoon tullutta rikollisuutta ja ovat herkkiä prioriteetti- ja kirjaamiskäytäntöjen muutoksille, vaikutusketjujen todentaminen edellyttää pitkitäistä, monilähteistä seurantaan, jotta mittarit voidaan kiinnittää suoraan interventioihin ja niiden mekanismeihin (Bright ym., 2024; van Deuren & Kleemans, 2022).

Rikosaktiivisuuden osalta väestötasoiset vertailut osoittavat, että OMG-jäsenillä rikosten prevalenssi ja frekvenssi ovat selvästi verrokiväestöä korkeampia. Painopiste on väkivaltarikoksissa, aseissa, huumausaineissa ja omaisuusrikoksissa. Urapolut ovat kuitenkin heterogeenisiä, eli samassa kentässä esiintyy sekä korkean intensiteetin tekijöitä että matalamman profiilin jäseniä ja klubeja. Siksi yhdenmukaiset kontrollitoimet eivät tuota tasalaatuista vaikutusta, vaan vaikuttavuus edellyttää kohdennusta henkilöihin, rooleihin ja rikoslajeihin (Klement, 2016).

Ehkäisy ja häirintä toimivat parhaiten integroituna kokonaisuutena, jossa normiperusta, tilanteelliset ja hallinnolliset keinot sekä rikosprosessuaalinen puuttuminen kytketään toisiinsa (Bjørge, 2016). Toiminta jäsennetään tasoille yksilö, jengin sisäinen ydinporukka ja kerho rikollisryhmänä, ja suurin häiriövaikutus syntyy, kun toimet kohdistuvat verkoston kriittisiin resurssipisteisiin kuten tiloihin,

logistiikkaan, rahoitukseen ja turvallisiin koontumisympäristöihin sen sijaan että keskityttäisiin pelkkiin symboleihin (von Lampe & Blokland, 2020). Holistinen ehkäisy yhdistää kiellot ja lakkautukset lupahallintoon, valvontaan ja rikosprosessiin niin, että kova ja pehmeä ohjaus täydentävät toisiaan (Mareš & Bjørgo, 2019).

Viranomaisten käytännön strategiat ovat rakentuneet toisiaan tukevista kokonaisuuksista. Oikeudellisella puolella on hyödynnetty kerhojen kieltämistä ja lakkauttamista, osallistumista ja tunnuksia koskevaa rikosoikeudellista sääntelyä sekä näyttöketoja toiminnan jatkamisesta, joita tukevat rajat ylittävä yhteistyö ja tiedonvaihto. Hallinnollisissa ja tilanteellisissa toiminna on suljettu kerhotiloja, evätty tai peruttu lupia, valvottu tiloja ja tapahtumia sekä pyritty katkaisemaan niin sanottuja turvallisia koontumisympäristöjä (Europol, 2025; van Deuren ym., 2022)

Verkostokeskeisessä valvonnassa on tunnistettu yhdessä tekemisen verkostoja ja välittäjäpositioita, käytetty RHEM-analytiikkaa, häiritetty klustereita ja kohdennettu valvontaa kerhorajat ylittäviin siltoihin. Talous ja omaisuus ovat olleet kohteina verovalvonnan, liiketoimintaverkostojen läpivalaisun, maksukanavien ja yritysrakenteiden kontrollin sekä takavarikkojen ja menettämisseuraamusten kautta. Paikkaperustainen kohdentaminen on tukeutunut riskialueiden tunnistamiseen, konfliktialueisiin fokuoituun valvontaan, ympäristön suunnitteluun ja toimialayhteistyöhön esimerkiksi ravintoloiden ja tapahtumajärjestäjien kanssa (Lakeman ym., 2021; van Deuren & Kleemans, 2022; Cubitt ym., 2023; Bright ym., 2024).

Alankomaiden OMG-kieltopolitiikka ja sen vaikutukset

Alankomaissa on vuodesta 2012 lähtien toteutettu valtakunnallista ja moniviranomaista politiikkalinjaa OMG-kerhojen torjumiseksi.

Politiikan keskeinen periaate on ollut erilaisen oikeudellisten ja hallinnollisten instrumenttien integroitu käyttö siten, että rikosoikeudelliset, hallinnolliset, verotukselliset ja siviilioikeudelliset keinot muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden. Tavoitteena on ollut nostaa OMG-toimintaan liittyviä kustannuksia, madaltaa viranomaisten puutumiskynnystä sekä ehkäistä tilanne, jossa yksittäinen viranomainen tai sääntelykeino joutuisi kantamaan torjuntatyön päävastuun. Keskeisessä roolissa ovat olleet tiedonvaihto, koordinaatio ja toimien ajallinen sekä sisällöllinen yhteensovittaminen. (van Ruitenburg ym., 2025.)

Tässä politiikkakehikossa siviilioikeudellinen kiello on toiminut sekä symbolisena että operatiivisena vipuvälineenä. Vuonna 2014 syyttäjälaitos vei Bandidos MC:tä koskevan asian siviilituomioistuimeen, ja vuonna 2017 annettu kieltopäätös loi ennakkotapauksen, jonka perusteella myös useita muita kerhoja kiellettiin ja lakkautettiin, kuten No Surrender MC, Satudarah MC, Hells Angels MC Holland, Caloh Wagoh Main Triad MC ja Hardliners MC. Kieltojen tarkoituksena ei ole ollut korvata rikosoikeudellista tai hallinnollista sääntelyä, vaan vahvistaa niiden vaikutusta katkaisemalla kerhorakenteiden tarjoama institutionaalinen suoja ja helpottamalla puutumista näkyvyyteen, symboleihin ja koontumisiin. (van Ruitenburg ym., 2025.)

Netherlands Institute for the Study of Crime and Law Enforcementin (NSCR), Amsterdamin Vrije Universiteitin (VU) ja Rotterdamin Erasmus-yliopiston (EUR) yhteistutkimuksessa siviilioikeudellisen kiellon vaikutuksia tarkasteltiin osana tätä laajaa moniviranomaislinjaa. Tutkimus nojaa arviointiin, jossa keskeistä ei ole pelkästään kysymys siitä, toimiiko kiello, vaan myös se, miksi ja missä olosuhteissa vaikutukset realisoituvat. Laadullinen aineisto koostui politiikkadokumenteista, oikeuskäytännöstä, 23 viranomaishaastattelusta sekä 24 Hells Angels -jäsenen

haastattelusta. Määrällinen analyysi perustui 4 780 OMG-jäsenen rekisteriaineistoon vuosilta 2014–2023 ja vertailuryhmään, johon kuului 24 907 miespuolista moottoripyörän omistajaa ilman OMG-jäsenyyttä. Lisäksi analysoitiin rikoskumppanuusverkostoja kahdella 36 kuukauden ajanjaksolla ennen kieltoja ja niiden jälkeen. (van Ruitenburg ym., 2025.)

Tulosten perusteella normatiivinen tavoite on toteutunut selkeästi. Useita kerhoja on kielletty pysyvästi, mikä on vahvistanut oikeudellista rajanvetoa ja helpottanut rikos-oikeudellista puuttumista esimerkiksi kiellettyjen tunnusten käyttöön. Instrumentaalisesti näkyvä kerhotoiminta on vähentynyt, mutta samalla toimintaa on siirtynyt yksityisempiin ja hajautetumpiin ympäristöihin, ja vaihtoehtoisten tunnusten käyttö on yleistynyt. Yksilötason rikostaaajuuksissa ei havaittu merkittävää kieltoihin suoraan liittyvää laskua, mutta verkostotasolla OMG–OMG-yhteistyö väheni, verkostot pirstoutuivat ja rikollinen toiminta nojasi aiempaa useammin kerhojen ulkopuolisiin kumppaneihin. (van Ruitenburg ym., 2025.)

Kokonaisarviona siviilioikeudellinen kielto näyttäytyy tehokkaana nimenomaan osana integroitua torjuntakokonaisuutta. Sen keskeinen vaikutus ei ole yksilötason rikollisuuden nopea väheneminen vaan verkostojen pirstoutuminen, organisatorisen kapasiteetin heikentyminen ja rikollisen toiminnan kustannusten kasvu. Tämä korostaa pitkäjänteisen seurannan, viranomaisyhteistyön sekä verkostoperustaisten mittareiden merkitystä OMG-ilmiön torjunnassa. (van Ruitenburg ym., 2025.)

Suomen OMG-kerhot ja lakkauttamispäätökset

Suomessa on toiminut ja toimii kansainvälisiä OMG-kerhoja, kuten Hells Angels MC ja Bandidos MC, joilla on omat suomalaiset pai-

kallisosastot ja näkyvä organisaatorakenne. Kotimainen Cannonball MC on puolestaan vuonna 1991 Helsingissä syntynyt kerho, joka toimi alkuvuosina Hells Angelsin tukikerhona ja jatkoi sittemmin itsenäisenä useine paikallisosastoineen. Toinen merkittävä suomalainen rikollisryhmä on United Brotherhood. Se muodostettiin vuonna 2010, kun järjestäytyneiksi rikollisryhmiksi katsotut Rogues Gallery, Natural Born Killers ja M.O.R.E yhdistyivät. United Brotherhood ei ole perinteinen OMG-kerho, sillä moottoripyörät eivät ole olennainen osa toimintaa, mutta se on hyödyntänyt liivikäytäntöä ja rakentanut tiukan hierarkian sekä roolituksen.

Viranomaiset puuttuivat ryhmien toimintaan voimakkaasti ja ryhtyivät valmistelemaan lakkauttamiskanteita. Oikeudellisen selkänojan vahvasti korkeimman oikeuden ennakkopäätös (KKO 2020:68), joka täsmensi yhdistyslain lakkauttamiskriteerejä. Päätöksellään korkein oikeus lakkautti Pohjoismaisen vastarintaliikkeen katsoen, että sen toiminta oli olennaisesti lain ja hyvien tapojen vastaista. Ratkaisussa painoivat väkivallan hyväksyminen ja käyttö, rasistinen ja demokratiaa horjuttava ideologia sekä se, että toiminta ei nauti sanan- tai yhdistymisvapauden suojaa, kun perusoikeuksiin vedotaan niiden väärinkäyttötarkoituksessa. Korkein oikeus korosti myös, että pelkkä varoitus ei riitä, kun lainvastainen toiminta on jatkuvaa ja olennainen osa yhdistyksen toimintaa.

United Brotherhoodin ja Bad Unionin osalta syyttäjät ja Poliisihallitus nostivat 6.9.2019 kanteen, jossa vaadittiin rekisteröimättömien yhdistysten julistamista lakkautetuiksi. Itä-Uudenmaan käräjäoikeus katsoi 15.2.2021, että yhdistykset olivat hierarkkisesti järjestäytyneitä, niillä oli ulkoiset tunnusmerkit ja ne olivat aseellisesti varustautuneita, minkä vuoksi ne olivat yhdistyslain 3 §:ssä tarkoitettuja kiellettyjä yhdistyksiä. Oikeus arvioi lisäksi, että kyse oli vakavien rikosten tekemistä varten järjestäytyneestä ryhmästä,

jonka toiminnassa oli vuosien varrella tehty useita vakavia rikoksia yhdistysten nimissä tai niiden lukuun ja että tunnuksia oli käytetty rikosten tehosteena. Yhdistykset julistettiin lakkautetuiksi yhdistyslain 43 §:n perusteella. Helsingin hovioikeus ei 25.1.2022 myöntänyt jatkokäsittelylupaa, joten käräjäoikeuden tuomio jäi voimaan.

Päijät-Hämeen käräjäoikeus puolestaan antoi ratkaisun 8.6.2022, jossa se päätti Cannonball MC:n ja siihen kytkeytyvän Squad 32:n lakkautetuiksi. Perusteena esitettiin, että Cannonball MC on yhdistyslain 3 §:ssä tarkoitettu kielletty yhdistys sekä yhdistys, joka toimii olennaisesti vastoin lakia ja hyviä tapoja. Squad 32:n katsottiin kuuluvan suoraan Cannonball MC:hen ja myötävaikuttavan sen lain ja hyvien tapojen vastaiseen toimintaan. Oikeus katsoi näytetyksi, että Cannonball MC:ssä ja Squad 32:ssa vallitsi käskyvaltasuhteisiin perustuva arvoasteikko, joka muistutti sotilaallista organisaatiota, ja että jäsenillä oli käskyjen noudattamisvelvollisuus. Jäsenten toistuvat ampuma-aserikokset, huomattavat ase- ja ampumatarvikelöydöt sekä kerhotiloista löydettyt aseet osoittivat aseistautumisen liittyvän yhdistysten toimintaan. Näillä perusteilla vastaajat katsottiin yhdistyslain 3 §:n tarkoittamiksi kielletyiksi yhdistyksiksi. Todisteluna esitettiin useita rikostuomioita, joissa Cannonball MC:n ja Squad 32:n jäseniä oli vastaajina; useissa ratkaisuissa Cannonball MC oli katsottu järjestäytyneeksi rikollisryhmäksi ja Squad 32 rekrytointikanavaksi. Vaikka kaikki toiminta ei ollut laitonta, rikollinen toiminta muodosti olennaisen osan vastaajien toiminnasta ja niihin kytkeytyvien rikostuomioiden määrä oli huomattavan suuri.

Lakkauttamisen jälkeen täytäntöönpano jatkui nimenomaan toiminnan jatkamiseen kohdistuvilla tapauksilla. Pohjois-Karjalan käräjäoikeus tuomitsi 21.8.2025 yhteensä 13 syytettyä laittomasta yhdistystoiminnasta, veropetoksesta ja alkoholirikoksista sekä lakkautti Choppers for Finnish Custombikers

-yhdistyksen (CFFC) Cannonballin Joensuun-osaston jatkajana. Ratkaisussa painoivat konkreettiset seikat, kuten Liperiin vuokrattuun kerhotilaan kohdistunut takavarikko, kerhotilassa harjoitettu ”salakapakka” ja Virosta haetun alkoholin myynti sekä Cannonball-symboliikan ja käytäntöjen jatkuminen (esim. support-liput, kokous- ja tilajärjestelyt). Oikeus katsoi, että aseellinen varustautuminen teki yhdistyksestä ainakin osittain sotilaalliseen tapaan järjestetyn ja siten yhdistyslain 3 §:ssä tarkoitetun kielletyn yhdistyksen, koska toiminta oli olennaisesti lain ja hyvien tapojen vastaista, varoitus ei riittänyt ja CFFC lakkautettiin. Tämä linja havainnollistaa, että kiellon jälkeenkin viranomaiset voivat katkaista ”jatkobrändit” ja puuttua kiellon kiertämiseen, kun näyttö yhdistää symboliikan, tilat ja taloudellisen toiminnan tosiasialliseen kerhorakenteen jatkumiseen.

Suomessa lakkauttamislinja on nyt oikeuskäytännössä vakiintunut ja toiminnan jatkamista koskevat ratkaisut osoittavat, että täytäntöönpano ulottuu myös kiellon kiertämisyrityksiin. Niin kauan kuin viranomaiset pystyvät näyttämään järjestäytymisen, hierarkian ja käskyvaltasuhteet, aseistautumisen tai muun vakavan rikollisen toiminnan olennaisuuden sekä symboliikan käytön rikosten tehosteena, on perusteltua odottaa, että lakkauttamiskanteet ja -päätökset jatkuvat Suomessa myös muiden OMG-kerhojen osalta.

JOHTOPÄÄTÖKSET

OMG-kerhojen siviilikiellot Alankomaissa ja lakkautukset Suomessa ovat onnistuneet normiviestissä. Ne selkeyttävät oikeusvaltiollisen rajan, antavat viranomaisille kehyksen puuttua symboleihin, kokoontumisiin ja toiminnan jatkamiseen sekä mahdollistavat integroidun, moniviranomaisyhteistyöhön nojaavan linjan. Instrumentaalinen vaikutus näkyy ennen kaikkea verkostoissa: kerhojen sisäinen yhdessä tekeminen vaikeutuu, kumppanuuksia haetaan useammin kerhojen ulkopuolelta ja kokoon-

panot kasvavat etenkin huumausainerikoksis-
sa. Tällöin kerhojen verkkoetu heikkenee ja
rikosten toteutuksen kustannukset nousevat,
vaikka yksilötason rikostaajuudet eivät heti
laske. Pirstoutuminen ei ole epäonnistuminen
vaan ennakoitava sivuvaikutus, kun näky-
vät kerhojen tunnukset väistyvät ja toiminta
siirtyy yksityisemmäksi; siksi valvonnan on
mentävä verkostoihin, tiloihin, logistiikkaan
ja rahoitukseen. (van Ruitenburg ym., 2025.)

Alankomaiden arviointitutkimuksessa nousee
käytännöllisiä suosituksia: normiperustaa
ja kieltoja tulee jatkaa, mutta kohdennus on
kalibroitava pirstoutuneeseen toimintaym-
päristöön eli ryhmätason sijasta riskihen-
kilöihin ja verkoston kriittisiin solmuihin.
Tiedustelu- ja seurantakykyä ei saa ajaa alas
"hiljaisina" kausina; rekisterien ja analytiikan
jatkuvuus, OMG-osaaminen ja yhtenäiset
kirjaamisrutiinit on turvattava. Tulokset on
mitattava verkostotasolla: yhdessä tekemi-
sen intensiteetti, klusterirakenteen muutos ja
välittäjäpositioiden katkeaminen ovat infor-
matiivisempia kuin pelkät tekemäärät; mene-
telmällisesti hyödynnetään pitkittäisiä jaksoja
ja yhteistoimintaa kuvaavia malleja. (Rostami
& Mondani, 2019; Bright ym., 2024; van Rui-
tenburg ym., 2025.)

Alankomaiden arviointitutkimuksessa ulkois-
ten tunnusten merkitys rekrytointimotiivina
jää vähälle huomiolle, mutta suomalaisessa
kontekstissa "väriin" pääsy ja siihen kytkey-
tyvä valta-asema on monelle keskeinen syy
hakeutua OMG-ryhmään. Tämä kannattaa
huomioida sekä ennalta estämisessä (nuorten
houkuttelun katkaisu, symboliikan näkyvyy-
den hallinta) että jatkamisen näytössä. Suo-
men käytännön haasteita ovat olleet kieltojen
ja lakkautusten jälkeen näkyvissä pysyvä
symboliikka, valvonnan resurssivaihtelu sekä
tarve rakentaa johdonmukaisia näyttökettuja
kiellon kiertämisestä. Lakkauttamisten täytän-
töönpanolinja kuitenkin etenee, kun symbo-
liikka, tilat, kokouskäytännöt ja taloudellinen
toiminta pystytään sitomaan tosiasialliseen
kerhorakenteen jatkumiseen.

Tuloksia tulkittaessa on korostettava sa-
manaikaisia toimintaympäristön muutoksia.
Suomessa huumausainemarkkinaa hallitsevat
tällä hetkellä pääosin ruotsalaiset rikollisver-
kostot, mikä kaventaa perinteisten OMG-po-
rukoiden elintilaa ja muuttaa niiden toimintaa
joka tapauksessa. Kansainvälisten verkosto-
jen vahvistuminen kiihdyttää suuntaa, jossa
rikoskumppaneita haetaan oman ryhmän
ulkopuolelta vaihtuvista tahoista; lojaalisuus-
verkostot korvautuvat markkinaehtoisella
"osta sieltä, mistä halvimalla saa" -logiikalla.
Tämä dynamiikka voi peittää tai voimistaa
kieltojen vaikutuksia, joten arvioinnissa on
erotettava normi- ja täytöntöönpanolinjan vai-
kutukset laajemmista markkinamuutoksista
(Europol, 2024).

Lakkautus on tehokas kehys, mutta pysyvä
vaikutus syntyy verkostojen tasolla. Kun toi-
met suunnataan kerhojen verkkoedun murta-
miseen ja niitä tuetaan vakaalla, pitkittäisellä
mittaamisella, paikkaperusteisella kohden-
nuksella sekä kansainvälisellä tiedonvaihdolla
ja kumppanuuksilla, vaikutukset ovat
kestäviä – myös ympäristössä, jossa ketterät,
tunnuksettomat verkostot ja katujengit lisää-
vät kilpailupainetta rikollisessa ekosysteemis-
sä (Europol, 2024). Siksi vaikuttavuutta on
mitattava pitkäjänteisesti ja monilähteisesti:
verkostomittarit ja RHEM-analytiikka, paik-
kaperusteinen kohdennus, talous- ja fasili-
taattorivirtojen seuranta sekä rajat ylittävä
tiedonvaihto on kytkettävä yhteen. Suomessa
olisi perusteltua toteuttaa Alankomaiden
kaltaisen arviointitutkimus, joka täsmentää,
miksi, kenelle ja missä oloissa lakkautukset
vaikuttavat, ja varmistaa, että normikehystä
tukevat operatiiviset ketjut tuottavat pysyvää,
verkostotason vaikutusta.

- Bjørge, T. (2016). *Preventing crime: A holistic approach*. London: Palgrave Macmillan.
- Bright, D. A., Menner, J., & Keily, N. (2023). Organized crime and co-offending: Using a relational hyperevent model to examine co-offending among members of the Hells Angels Motorcycle Club in Canada. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 60(4), 527–568.
- Bright, D. A., Sadewo, G. R. P., Cubitt, T. I. C., Dowling, C., & Morgan, A. (2024). Co-offending networks among members of outlaw motorcycle gangs across types of crime. *Trends in Organized Crime*, 27(3), 263–285. <https://doi.org/10.1007/s12117-022-09467-w>
- Bright, D. A., Sadewo, G. R. P., Lerner, J., Cubitt, T. I. C., Dowling, C., & Morgan, A. (2024). Investigating the dynamics of outlaw motorcycle gang co-offending networks: The utility of relational hyper-event models. *Journal of Quantitative Criminology*, 40(3), 445–487. <https://doi.org/10.1007/s10940-023-09576-x>
- Council of the European Union. (2008). *Council Framework Decision 2008/841/JHA of 24 October 2008 on the fight against organised crime*. Official Journal of the European Union, OJ L 300, 11.11.2008, 42–45. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Cubitt, T., Dowling, C., & Morgan, A. (2023). *Crime by outlaw motorcycle gang members during club conflicts*. Trends & Issues in Crime and Criminal Justice No. 672. Canberra: Australian Institute of Criminology.
- Europol. (2024). *Decoding the EU's most threatening criminal networks*. The Hague: Europol.
- Europol. (2025). *European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment (EU SOCTA) 2025*. The Hague: Europol.
- Harsono, S. S., Bright, D. A., Menner, J., & Leenders, R. T. A. J. (2024). Investigating the dynamics of outlaw motorcycle gang co-offending networks across crime types. *Journal of Quantitative Criminology*. <https://doi.org/10.1007/s10940-024-09613-6>
- Klement, C. (2016). Outlaw biker affiliations and criminal involvement. *European Journal of Criminology*, 13(4), 453–472. <https://doi.org/10.1177/1477370815626460>
- Lakeman, L., Benier, K., & Wickes, R. (2021). Outlaw motorcycle gangs and neighbourhood crime. *Current Issues in Criminal Justice*, 33(4), 466–482. <https://doi.org/10.1080/10345329.2021.1922157>
- Mareš, M., & Bjørge, T. (toim.). (2019). *Vigilantism against migrants and minorities: Concepts and goals of current research*. Abingdon: Routledge.
- Rostami, A., & Mondani, H. (2019). Organizing on two wheels: Uncovering the organizational patterns of Hells Angels MC in Sweden. *Trends in Organized Crime*, 22(1), 34–50. <https://doi.org/10.1007/s12117-017-9310-y>
- van Deuren, S., & Kleemans, E. R. (2022). Outlaw motorcycle gangs and their members' crime: Examining the social organization of crime and its relationship to formal club hierarchy. *European Journal of Criminology*, 19(6), 1461–1482. <https://doi.org/10.1177/1477370820980440>
- van Ruitenburg, J. T. (2021). *The Dutch approach to outlaw motorcycle gangs*. Trends & Issues in Crime and Criminal Justice No. 655. Canberra: Australian Institute of Criminology.
- van Ruitenburg, T., van Deuren, S., Blokland, A., Roks, R., Ter Weijden, C., de Groot, A., & Kleemans, E. (2025). *Effects of the civil ban on outlaw motorcycle gangs*. Amsterdam: Netherlands Institute for the Study of Crime and Law Enforcement.
- von Lampe, K., & Blokland, A. (2020). Outlaw motorcycle clubs and organized crime. *Crime and Justice*, 49(1), 521–578. <https://doi.org/10.1086/708926>